

Aktualno	Ekonomsko ogledalo	UMAR
	številka 2/2004	str. 3

Cene življenjskih potrebščin so se **februarja** povišale za 0.1%, s čimer se je nadaljevala umirjena rast cen iz zadnjih mesecev. Medletna rast cen se je znižala na 3.6% (decembra lani je znašala 4.6%), še naprej pa se znižuje tudi povprečna inflacija, ki je februarja znašala 5.1% (decembra lani 5.6%). Rast cen v februarju je bila, podobno kot že v preteklih mesecih, ko na njihovo rast niso pomembno vplivali enkratni in/ali slučajni dejavniki, ponovno v največji meri posledica sezonskih dejavnikov (nižjih cen hrane in brezalkoholnih pijač, obleke in obutve). Poleg tega so se zvišale cene motornih vozil, električne energije za gospodinjiski odjem in avtomobilskih zavarovanj. Podatki za prva dva meseca leta potrjujejo napoved (UMAR, januar 2004; gl. EO 1/04:3), zvišanje cen pa je bilo še nekoliko nižje od predvidenega, kar je ob doslednem izvajanju restriktivnih politik (gl. EO 12/03:3) po naši oceni tudi posledica zniževanja inflacijskih pričakovanj.

Skromna dosežena rast **izvoza blaga** v letu 2003 (3.1%, merjeno v EUR) je bila v skladu z jesenskimi pričakovanji in v največji meri posledica počasnega okrevanja v državah EU, ki so naše najpomembnejše zunanjetrgovinske partnerice. Pomen teh trgov se ob okrepljenem izvozu v druge regije že nekaj let počasi znižuje: delež blaga izvoženega v EU je znašal 58.4% vsega blagovnega izvoza, v letu 2002 59.4%. Za razliko od leta 2002 pa je izvoz v države bivše Jugoslavije, z izjemo Hrvaške, upadal (merjeno v EUR). Izvoz v Rusijo in države CEFTA je ohranil relativno visoko rast iz prejšnjega leta, kar je bilo tudi predvideno v Jesenski napovedi (gl. str. 4, 5). **Uvoz blaga** je v letu 2003 ob nekoliko višji domači potrošnji od pričakovane dosegel 5.5-odstotno rast, merjeno v EUR, kar je nekoliko več, kot smo ocenjevali v Jesenski napovedi. Visoka rast uvoza proizvodov za investicije (12%, merjeno v EUR) in uvoza za široko potrošnjo (5.6%) potrjuje predvideno krepitev investicijske in zasebne potrošnje, nižja (3.9%) rast proizvodov za vmesno porabo pa je v skladu s skromnejšo rastjo obsega proizvodnje **predelovalnih dejavnosti** (gl. str. 14). Ta se je po padcu v drugem in tretjem četrtletju ob postopnem izboljšanju gospodarskih razmer v državah EU okrepil šele v zadnjem četrtletju in tako na letni ravni dosegel 1.6-odstotno povečanje. Najvišjo rast so dosegle izrazito izvozno usmerjene panoge, panoge ki realizirajo večino prihodkov na domačem trgu, pa so stagnirale. Prva skupina panog je tudi povečala zaposlenost, medtem ko se je skupaj v predelovalnih dejavnostih število zaposlenih zmanjšalo. To bolj kot na izvozno odvisnost slovenske predelovalne industrije nakazuje na konkurenčno sposobnost posameznih panog predelovalnih dejavnosti. Opisana izvozno-uvozna gibanja so imela za posledico zmanjšanje presežka na tekočem računu **plačilne bilance**, s 330 mio EUR (1.4% BDP) v letu 2002 na 17 mio EUR (0.1% ocenjenega BDP v letu 2003). Skoraj izravnani tekoči račun je bil tako dosežen ob večjem blagovnem primanjkljaju in manjšem presežku v menjavi storitev v primerjavi z letom 2002 (gl. str. 4–6). Kapitalski in finančni račun plačilne bilance je v letu 2003 izkazoval neto pritok kapitala (brez mednarodnih denarnih rezerv) v višini 228 mio EUR (v letu 2002 1,590 mio EUR). V primerjavi z letom 2002 so bili precej višji pritoki iz naslova posojil, v okviru katerih so se povečale predvsem obveznosti domačih bank. Neposredne tuje naložbe so prvič zabeležile neto odtok, povečal pa se je tudi neto odtok portfolio naložb. V skladu s skromno rastjo izvoza se je zmanjšal neto odtok kapitala preko komercialnih kreditov (gl. str. 4, 5).

V letu 2003 se je povprečno število formalno **delovno aktivnih** v primerjavi z letom poprej zmanjšalo za 0.8%, predvsem zaradi zmanjšanja števila samostojnih kmetov (-19.5%), medtem ko je bilo število zaposlenih v podjetjih in organizacijah večje za sicer skromnih 0.3%. Po dejavnostih so največji padec v številu formalno delovno aktivnih zabeležili v kmetijstvu in rudarstvu, povečanje pa predvsem v poslovnih storitvah in javni upravi (gl. str. 11). Povprečna stopnja **registrirane brezposelnosti** v letu 2003 je bila 11.2-odstotna (11.6% v letu 2002), stopnja **anketne brezposelnosti** pa 6.7-odstotna (6.4% v letu 2002). Na zmanjšanje števila registriranih brezposelnih, ki je v letu 2003 znašalo v povprečju 97,674, je vplivalo povečano število črtanj iz običajnih razlogov, poleg tega pa še visoko število črtanj zaradi vključevanja brezposelnih v izobraževalni sistem (Program 10,000) in prenosa v druge evidence (gl. EO12/2002:14). Na drugi strani pa je na povečanje stopnje anketne brezposelnosti (ILO) poleg višjega števila brezposelnih vplivalo tudi nižje število delovno aktivnih, predvsem kmetov in neformalno delovno aktivnih. Slednji predstavljajo kategorijo, ki se najhitreje odziva na gospodarske razmere. Poslabšanje na trgu dela je bilo tako v največji meri posledica upočasnjene gospodarske rasti v zadnjih treh letih.

V letu 2003 je realna **rast plač** zaostajala za ocenjeno rastjo produktivnosti dela za približno odstotno točko. Rast realne bruto plače je znašala 1.8%, od tega v zasebnem sektorju 2.1% in v javnem 0.7%, kar je nekoliko manj kot smo pričakovali pri pripravi Jesenske napovedi (gl. str. 12). Ob zmerni rasti plač in poslabšanim razmeram na trgu dela pa se je v letu 2003 okrepilo zadolževanje prebivalstva v bankah, predvsem dolgoročnega (5.6-odstotna realna rast obsega tolaških kreditov, v letu 2002 0.4-odstotna). Takšna gibanja pojasnjujemo z razbremenjevanjem dohodka prebivalstva po tem, ko se je zadolžilo v letu 1999 pred uvedbo DDV in z začetkom novega cikla v potrošnji trajnih dobrin (gl. str. 10). Zniževanje obrestnih mer v letu 2003 je bil glavni razlog doslej najnižje realne raste varčevanja prebivalstva v bankah (6.5%, v letu 2002 12.6%), kar dokazujejo tudi povečana vlaganja v vzajemne sklade (gl. str. 9). Po upadanju v letu 2002 se je lani pospešilo tudi tolaško zadolževanje podjetij (3.9%, v letu 2002 -4.9%), devizno zadolževanje pa je ohranilo visoko rast (39%, gl. str. 10). Takšna dinamika je v skladu z okrepljeno investicijsko aktivnostjo v letu 2003.